

# 1000 ÉS 10 ESZTENDŐ KÁPOLNA, HEGYKÖZSZENTIMRE

ÉPÍTÉSZ ARCHITECT: **WAGNER PÉTER**

SZÖVEG TEXT: **SZÖVÉNYI ISTVÁN**

FOTÓK PHOTOS: **WAGNER PÉTER**

Wagner Péter 2008-ban tervezte a hegyközszentimrei kápolnát, amit 2018. szeptember 2-án, Szent Imre herceg halálának 987. évfordulóján avattak fel. A tíz éves kemény munka remekművet szült, zarándokhely lett belőle. A Berettyó-völgy kiemelkedő dombján magához vonz, kíváncsivá tesz. Tájépítészeti mű, együtt él a faluval, körbe a környékkel, az éggel és a földdel.

A fakockákból, hengerekből, félgömbből épített gyerekjáték szűkszavú, a nap kelti életre, és élteti, mint egy virágot. A szabadtéri együttes meghitt terekkel, fényrel rajzolt gondolatvilággal áll a fensíkon. Az épületbelsőket összenyithatók egymással és a külső oszlopcsarnokkal. Az anyagok és formák mellett, felett a fényfajták a meghatározók. A mondanivalót ezek fejezik ki anyagtalanságuk ellenére, ezek csinálnak mozgóképet az állóképekből.

A dicső múlt folytatása, újrakezdése utánzás vagy nosztalgia nélkül. A dombtető tágas fensíkján az egymástól különböző három építészeti elem mozgásra csábít ki-be, fel-le, körbe, a táj körképeivel gazdagítva. Az együttes a tükröződő műgyanta alapsík életvizéből nő ki. A napsütés tovább gazdagítja a helyet. Az elemek egymásra és a tükröpadlóra vetik mozgóképüket, árnyékukat. A belső-külső terek egymásba fordulása, felcserélődése gazdag látványvilágot eredményez. A megvillanó, egyszerű felületeken a nap mozgó, néha íves árnyékmintái táncolnak.

Az opálosan felülvilágított oszlopcsarnok a végtelenből hasítja ki magát. A kápolna és a torony zárt tere a kerítőfallal az együttes két fényzónás gyűjtőpontja. Kupolájuk nem a megszokott, főként boruló, barátságos: a felülvilágítón beömlő fény szinte az égbe lövi, a térrányok miatt csak hátrahajtott fejjel látható. A 8 és 16 fehér lebegtető oszlop mintha elolvadna a fényben. A kápolna színes ablakai vibráló, halvány, mozgó mintákat vetítenek a körfal fehér belső felületére. A mindenség órájaként az évszakokat jelölik, a körépületek régi hagyományát követve.

A kápolna és a torony földi bejárata egymásra néz. Merre menjünk? A fényzuhatagban földhöz szegezve csak állunk. A kápolna a halottaké, az ő lelkük megy az égbe. A torony az égieké. Jákob létrája a csigalépcső pihenő nélkül. Lihegve felfelé az „égig érő” fán hármat fordulunk, fenn vagyunk. Az égben nem az ég, hanem a Föld fogad: alattunk a falu fehér templomával, fák alatt megbúvó házikóival; emberek sétálnak a dombon, fel a sírokhoz; távoli tavakat, szőlőket látunk. Hol vagyunk? Hová és miért megyünk?

Lefelé az oszlopcsarnokba, haza.

A torony árnyéka az alapsík napóráján már elmoz-



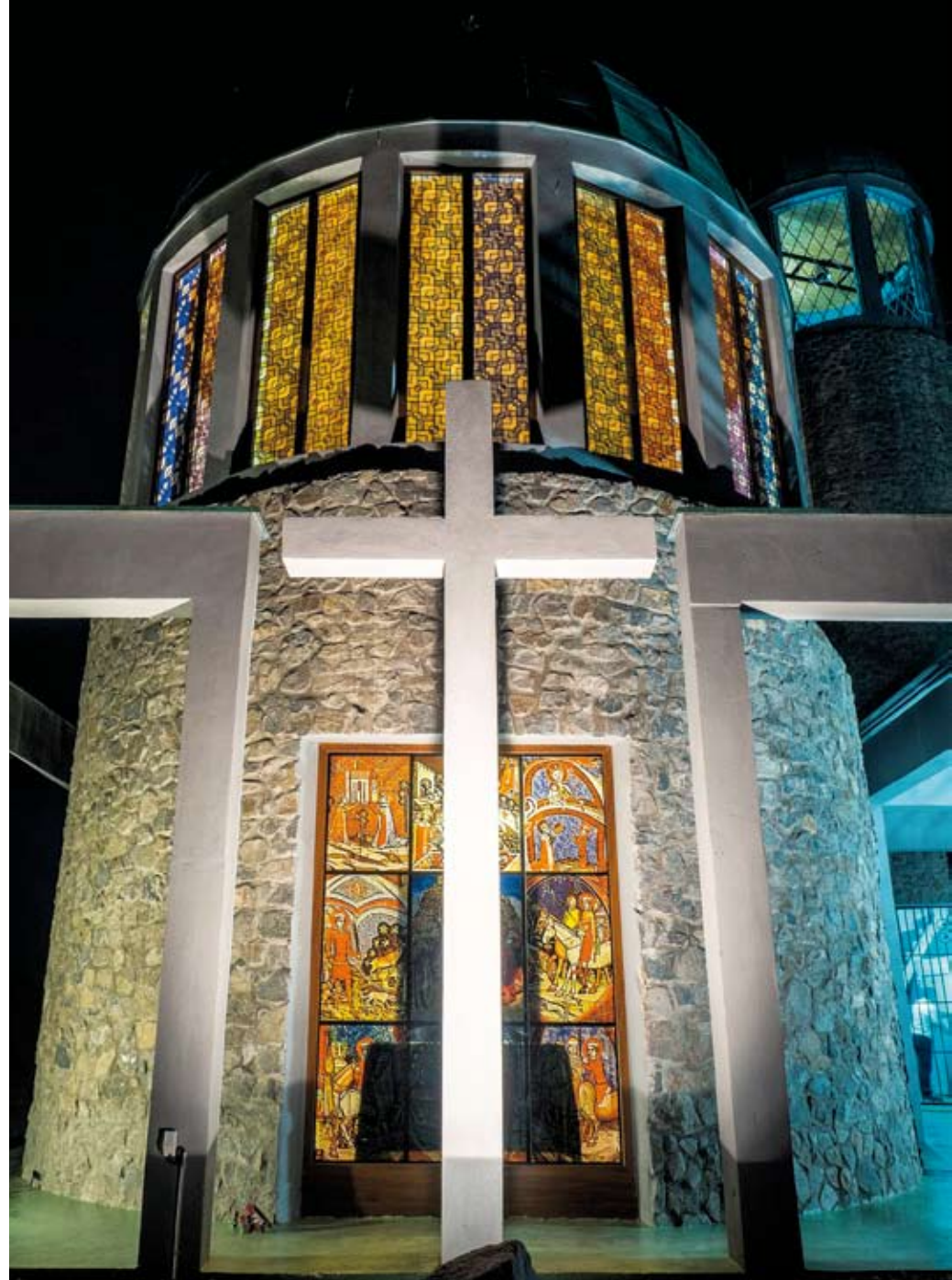
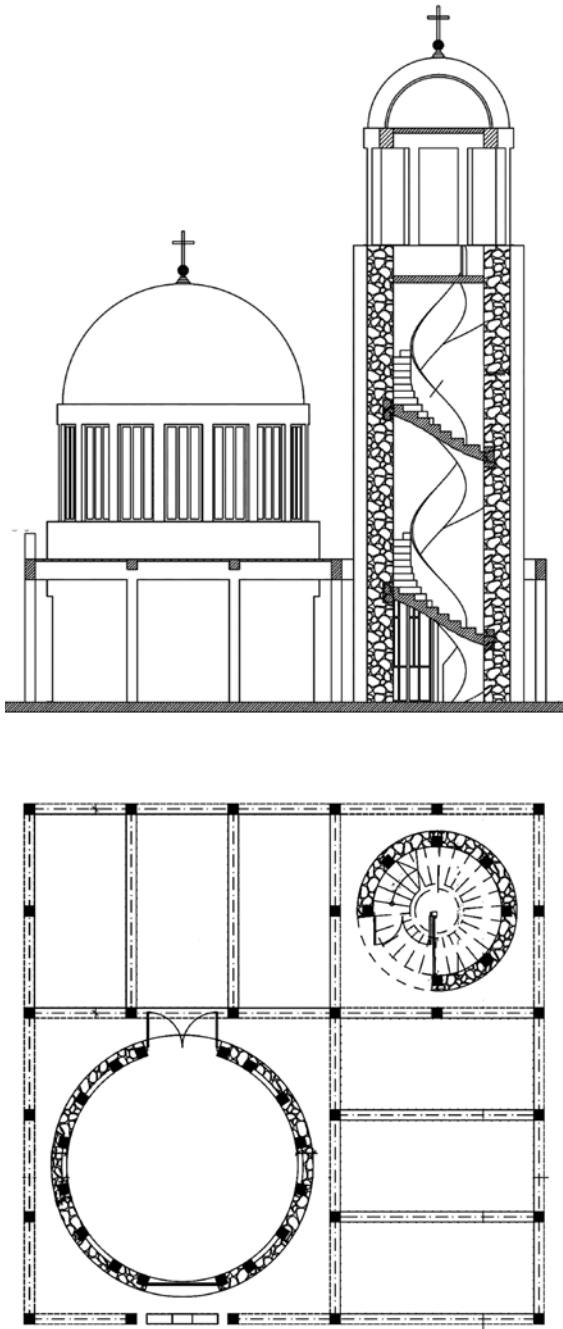
ÉPÍTETŐ // CLIENT:  
**HEGYKÖZSZENTIMREI  
 REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG,  
 KUCHARSZKY ZOLTÁN LELKESZ**  
 ÉPÍTÉSZ // ARCHITECT:  
**WAGNER PÉTER**  
 ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRS // FELLOW ARCHITECT:  
**MÜLLER ANNAMÁRIA**  
 STATIKUS // STRUCTURE:  
**MIRCEA BRAZDA**  
 GENERÁLKIVITELEZŐ // MAIN CONTRACTOR:  
**FEROGAR – GARNAI SÁNDOR**

ÉPÜLT A FALU LAKÓINAK AKARATÁBÓL ÉS SZORGAL-  
 MÁVAL, VALAMINT MAGÁNSZEMÉLYEK ÉS EGYESÜLE-  
 TEK ÖNZETLEN ÉS NAGYLELKŰ ADOMÁNYAIBÓL ÉS A  
 MAGYAR ÁLLAM JELENTŐS TÁMOGATÁSÁVAL

//

BUILT BY THE WILL AND ACTIVITY OF THE INHABI-  
 TANTS OF THE VILLAGE AND BY THE SELFLESS AND  
 GENEROUS DONATIONS OF PRIVATE INDIVIDUALS AND  
 ASSOCIATIONS AND WITH THE SIGNIFICANT SUPPORT  
 OF THE HUNGARIAN STATE





dult, az oszlopoké vele együtt. Mire jó ez az egész oszlopcsarnok? Öskün a körtemplom magában domborodik a dombon. Az oszlopsorok mindig másra emlékeztetnek. Hol egy görög templomot körülölelő oszlopsort, hol egy hosszázás templom mellékhajót, hol pedig egy kerengőt idéznek. Tény, hogy a csarnok az esőtől véd, az is tény, hogy világos van alatta, hogy a két körhöz hozzá sem ér, ahogy a körök sem egymáshoz. Mi közük egymáshoz? Nem is szólva a padlóról, ami egy járható víztócsának tűnik, belőle nő ki mind egyik építmény. Ez a mi világunk. Ha ide-oda járkalunk, mindig mást érzünk. A nagykereszt katolikus, a kakascsillag református, a körtemplom ősmagyar, a csarnok ipari – az egész mai.

A fény templomjel-együttese elgondolkodtat. A régről, a jövőről, de a máról is szól. A földről, az emberről, a mindenségről, az Istenről. Az út a pincesoron át vezet hozzá.

#### 1000 AND 10 YEARS CHAPEL IN HEGYKÖZSZENTIMRE

*The chapel was built in a picturesque environment on the edge of the cemetery in the village of Hegyközszentimre. This is the site where Prince Imre the only son of the first Hungarian King, St Stephen died after receiving fatal wounds in an accident whilst hunting. Soon after he was sanctified, a cloister was built on the site on a hilltop overlooking the valley of the river Berettyó. The site of the chapel is not far from the place where the prince died, and the supposed site of the lateral walls of the cloister. However, it is visible from quite a distance, and thus has the chance to become a symbol of not only the village itself but also that of the region. The building has three functions: it commemorates Prince Imre and thus all our saints from the Árpád dynasty, which was the first royal family of Hungary, and it also serves as a mortuary and a lookout tower from where the valley of the river Berettyó and even farther landscapes are visible.*



A kápolna Hegyközszentimre község temetőjének szélén festői környezetben épült. Ezen a helyen szenvedett halálos vadászbalesetet Imre herceg, Szent István, az első magyar király egyetlen fia. Nem sokkal a herceg szentté avatása után kolostort emeltek itt, a Berettyó völgyére néző dombtetőn. A kolostorból napjainkra semmi sem maradt, azonban szántáskor ma is sokszor akad faragott kődarabokba az ekevas. A kápolna helyét úgy választottuk meg, hogy ne essék messze a herceg halálának helyétől és a kolostor feltételezett szélső falaitól sem, ugyanakkor már távolról látható legyen, ezáltal nem csupán a község, hanem az egész környék jelképévé is válik majd.

Az épület három funkciót is betölt. Legelőbb is emléket állít Szent Imre hercegnek és vele együtt az Árpád-házból – a magyarok első királyi családjából – származó szenteknek. Másodsor, az Európai Unió előírásainak megfelelően ravatalozóként is szolgál. Harmadik rendeltetése szerint tornya egyben kilátó is, melyből a Berettyó völgye és a távolabbi vidékek is messzire beláthatók.

A hármaskörnek megfelelően az együttes három fő részből áll: a kápolnából, amely emlékhely és zárt ravatalozó is egyben; a toronyból, amely a harangot hordozza és ugyanakkor kilátó is; valamint a kettőjüköt összefogó, szabadtéri ravatalozóként szolgáló fedett oszlopcsarnokból. A egyes tömegek és kapcsolataik kialakításánál az egyszerűsége, a kereszténység kezdeti – egyetemes – időszakának tér- és tömegformáló eszközeinek, anyagszerű és díszítetlen, robusztus és mégis arányos építészeti megoldásainak alkalmazására törekedtem. Ugyanakkor az ókeresztény és román kori építészeti formák megidézése mellett fontosnak tartottam a két világháború közötti magyar építészet római iskolaként ismert irányzatához való szellemi kapcsolódást is, ezáltal a múlt és a jövő, az egyetemes és a nemzeti között építendő hidat minél több pillérrel alátámasztani.

Az épület alaprajzi szerkesztését a négyzetháló és a benne elhelyezkedő körök, míg térbeli megjelenését az ezen síkidomokkal leírható testek, hasábok, hengerek és félgömbök határozzák meg. A térbeli szerkesztés alapja ugyancsak a négyzetháló alkalmazása. Az alkalmazott anyagok tekintetében ugyancsak szükséztávra törekedtem, a külsőben a látszóbeton, a szabálytalanul rakott terméskő és a zöldre patinázott rézlemez a meghatározó. A belső tér fehérre festett, ezt átlátszó, áttetsző, kevés színt használó nonfiguratív üvegezésű ablakok világítják meg. A belső egyetlen dísz a Szent Imre-ablak, amely a környék történetében döntő szerepet betöltő Árpád-házi szenteknek – Istvánnak, Imrének és Lászlónak – állít emléket és amelynek „kockáit” a Képes Krónika illusztrációinak felhasználásával rajzoltam meg.

Wagner Péter